

Vzgojiteljica ga. Katarina Pečar

Vrtec Trnovo, Kolezijska 11

1000 Ljubljana

katarina.pecar@vrtec-trnovo.si

»SISTEMATIČNO UVAJANJE FINE MOTORIKE V PRVI STAROSTNI SKUPINI«

POVZETEK

Zgodnje sistematično uvajanje dejavnosti, ki vplivajo na razvoj fine motorike pri najmlajših otrocih, ima pomemben vpliv na otrokovo samostojnost ter gibljivosti posameznih delov telesa kot so roke in prsti, s tem pa posledično na razvoj pismenosti otroka.

Največji učinek dosežemo, če dejavnosti izvajamo vsakodnevno in z različnimi pripomočki. Pripomočke si lahko izdelamo sami ali pa jih poiščemo med igračkami, ki jih že imamo v vrtcu.

KLJUČNE BESEDE: fina motorika, gibljivost prstov in rok, vsakodnevno

“SYSTEMATIC INTRODUCTION OF FINE MOTOR SKILLS TO THE CHILDREN OF THE FIRST AGE GROUP”

ABSTRACT

The early systematic introduction of activities which have an impact on the development of fine motor skills significantly influences on the child's autonomy and the flexibility of individual body parts such as hands and fingers. Consequently, fine motor skills affect the development of literacy in a child.

The key to achieve the best result is to practice the activities every day and to use different accessories. The resources can be made on our own or we can simply use the appropriate toys that we already have in the kindergarten.

KEYWORDS: fine motor skills, flexibility of fingers and hands, everyday

Uvod

V zgodnjem obdobju otrokovega razvoja lahko pozitivno vplivamo na različna področja njegovega delovanja. Eden od teh je tudi razvoj fine motorike in posledično s tem boljše pismenosti ob vstopu v osnovno šolo.

Vsak vzgojitelj si pri tem lahko pomaga z različni sredstvi in ob različnem času otrokovega bivanja v vrtcu. Pripomočki, ki jih uporablja, so lahko iz okolja otrokovega vsakdana ali pa jih vzgojitelj izdelava sam. Pomembno je le to, da se dejavnosti izvajajo raznoliko in konstantno, po možnosti vsak dan.

V članku sem se osredotočila na prikaz sredstev, ki jih sama uporabljam za doseg cilja -razviti drobno oz. fino motoriko otroka, posledično pismenost.

Pomembnost razvoja fine motorike v zgodnjem obdobju

Razvoj fine motorike se začne takoj, ko otrok začne prijemat različne predmete v svoje roke.

Pri treh mesecih otrok prime s celo roko npr. ropotuljico, potem začne prijemat predmete z obema rokama in jih prelaga iz ene roke v drugo. Med sedmim in enajstim mesecem je prijemanje že tako usklajeno, da lahko s pincetnim prijemom pobere droben predmet kot je na primer rozina. Pri petnajstih mesecih je že sposoben zložiti kocki eno na drugo, v tretjem letu pa narisati krog. In tako se razvoj nadaljuje vse do vstopa v šolo, ko otrok obvlada že različna znanja in sposobnosti (riše različne črte - krive in ravne, dela strategije, prepoznavna in piše črke ...), (Otrokov svet 2003).

Glede na to, da razvoj v zgodnjem predšolskem obdobju (do 3 leta) poteka zelo hitro, je najbolj pomembno, da ima otrok možnost za razvoj grobe in fine motorike že od prvega dne vstopa v vrtec.

Vzgojitelji lahko pomembno vplivamo na spretnost rok in prstov posameznika s tem, da mu stalno ponujamo sredstva za igro, da sproti analiziramo, kako otrok napreduje ter nadgrajujemo in stopnjujemo težavnost dejavnosti v okviru zmožnosti in pričakovanj posameznega otroka. Te vrste dejavnosti težko prilagajamo celi skupini, vendar pa se otroci med seboj radi posnemajo in kopirajo, nekateri pa posnemajo odraslega, na primer pri oblikovanju gline.

Koliko otrok napreduje v samem procesu, je odvisno od otrokovih dispozicij, interesa in vztrajnosti, pa tudi pohvale odraslega, ter tekmovalnosti med otroki samimi.

Otrok ne napreduje samo gibalno, temveč razvija tudi mišljenje, saj vse dejavnosti zahtevajo relacijo roka, možgani, oko.

Primeri sredstev in dejavnosti otrok s področja fine motorike v skupini otrok starih od 1 do 3 leta

Izhodišče pri predstavitvi dejavnosti je moje večletno delo v skupini otrok starosti 1-3 leta.

Večina pripomočkov je domače izdelave. Uporabljeni so materiali in sredstva, ki jih najdemo v vsakdanjem življenju tako doma (npr. zamaški, gumbi) kot v vrtcu (npr. vedra od mleka). V tabeli 1 so primeri dejavnosti, pri katerih namerno nisem izbrala nobenega pisala.

TABELA 1. Primeri sredstev oz. dejavnosti ter kaj pri tem dela otrok star od 1 do 3 leta.

Sredstvo, pripomoček oz. dejavnost	Kaj otrok dela
1. Večja škatla z luknjami in tenis žogice.	Met žogice skozi luknjo v škatlo.
2. Vedro s pokrovom z različnimi luknjami, različni predmeti; palčke, vtikači, zamaški ...	Met različnih predmetov skozi luknjo. Stopnjevanje : <ul style="list-style-type: none"> • Najprej velike predmete, nato manjše. • Povečevanje števila predmetov.
3. Različne posode s pokrovom z luknjami in manjši predmeti; orehi, lešniki, gumbi, žetoni, palčke (sladoledne, za ražnjiče), zobotrebeci (brez konice), ...	Met različnih predmetov skozi luknjo. Stopnjevanje : <ul style="list-style-type: none"> • Najprej velike predmete, nato manjše. • Povečevanje števila predmetov. • Odvijanje in privijanje pokrova pri večkratnih ponovitvah.
4. 4 v vrsto	Met žetonov v stojalo. Nadgradnja - seriacija barv.
5. Škatle in stojala z luknjami (običajno kupljeno) s predmeti različnih oblik.	Met predmeta skozi luknjo (npr. trikotnik skozi luknjo enake oblike). Stopnjevanje: <ul style="list-style-type: none"> • Od enostavnih oblik k kompleksnim. • Povečevanje števila predmetov.
6. Stojalo – metla, palica in obročki.	Natikanje obročev na metlo na višini in na stojalo na mizi.

<p>7. Privijalke oz. odvijalke</p> <ul style="list-style-type: none"> • del platenk na pokrovu, • odpiralke za mleko na embalaži od mleka, • veliki vijaki in matice, • platenka, različno velike plastične posode s pokrovi, • stekleni kozarci in steklenice, • sestavljive živali (kupljen pripomoček) <p>...</p>	<p>Otrok privija oz. odvija predmete na različnih navojih.</p> <p>Nadgradnja – od lažjega k težjemu.</p>
<p>8. »Cesta«, avtomobilčki, računalniška miška, ...</p>	<p>Vožnja avta po narisani cesti na okrogli mizi v obe smeri (obe roki, sam ali več otrok hkrati).</p> <p>Nadgradnja – samo črta, vijugasta črta, štirikotna miza, pod mostom, ...</p>
<p>9. Različne sestavljanke in vstavljanke (kupljene) ter razrezane slike</p>	<p>Vstavljanje kosov v vnaprej pripravljene prostore ali sestavljanje celote.</p> <p>Nadgradnja – od enostavnega h kompleksnemu.</p>
<p>10. Škarje</p>	<p>Usvajanje tehnike rezanja samo po zraku (za otroke zelo zabavno s spremljanjem na glasove živali npr. čiv-čiv, hov-hov).</p> <p>Stopnjevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezanje papirja. • Rezanje po črti. • Rezanje oblik.
<p>11. Sipki materiali (mivka, kinetični pesek, kava, moka, ...), sladoledne žličke, manjši lončki, prsti ...</p>	<p>Risanje sledi v materialu s prsti, roko. Nalaganje materiala v manjše posodice z roko ali s pripomočki.</p>
<p>12. Zrnasti materiali (semena, manjši kamenčki, rozine, kroglice, perlice ...), platenke oz. steklenice z ozkim vratom, manjši lončki ...</p>	<p>Metanje »zrna« v posodo oz. steklenico.</p> <p>Stopnjevanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Od večjih k manjšim materialom (npr. rozina, koruza, pšenica). • S plastično pinceto.

13. Žica, vezalka, vrvica ..., kroglice, preluknjan kostanj, lešnik, perlice, ...	Nizanje predmetov na vrvico, ... Stopnjevanje: <ul style="list-style-type: none"> • Od večjega k manjšemu. • Od trdne do mehkejše vrvice. • Ponavljanje vzorca.
14. »Šivanka« – različne podlage z luknjami, vezalka, igle brez konice (lesene, plastične, iz kartona) z vrvico, vrvica.	Napenjanje oz. šivanje vrvice, vezalke skozi luknjo. Stopnjevanje: <ul style="list-style-type: none"> • Od večje igle k manjši. • Od večje luknjice k manjši. • Vztrajanje, da uporabi vso vrvico. • Brez igle (npr. vezalka s konico). • Brez konice (npr. vrv).
15. Lesena podlaga s pribitimi žeblički, gumice.	Napenjanje gumice med dva žeblja. Nadgradnja – povečevanje števila gumic.
16. Glina, slano testo, domači plastelin	Gnetenje in oblikovanje materiala. Stopnjevanje: <ul style="list-style-type: none"> • Oblikovanje kroglic, svaljkov, valjev, ... • Oblikovanje figur – polžka, kužka, ...
17. Ščipalke in vrvica oz. zgoščenko	Pripenjanje ščipalk na napeto vrvico ali na zgoščenko. Stopnjevanje: <ul style="list-style-type: none"> • Povečanje števila ščipalk. • Ščipalke z močnejšo vzmetjo.

Dejavnosti ponavljamo vsak dan in ob različnih priložnostih; ob prihodu in odhodu otrok, pred obrokom, med počitkom (ko nekaj otrok še spi). Otroci si tudi sami zaželi katero od dejavnosti.

Ker otroci pri tej starosti še veliko predmetov nesejo v usta in bi se lahko z nekaterimi predmeti fizično poškodovali, mora biti odrasla oseba pri izbiri teh sredstev ves čas prisotna.

V tabeli pa je kar nekaj sredstev, ki jih otroci lahko sami izbirajo (brez nevarnosti), te ponujamo na igralnih policah, koticah, kjer si otroci sami vzamejo, kar želijo.

Na sliki 1 je nekaj primerov dejavnosti, omenjenih v tabeli 1.

Slika 1: Primeri dejavnosti, ki razvijajo fino motoriko.

Sklep

Dejavnosti za razvoj fine motorike morajo biti skrbno načrtovane (vendar ne vedno usmerjene), prilagojene posameznemu otroku, sprotno analizirane in naj bi potekale vsakodnevno, saj je tako napredek največji, najhitrejši.

Za vzgojitelja in posledično starša je največje zadovoljstvo, ko je napredek mogoče opaziti.

Zahvala

Zahvalila bi se vsem sodelavcem Vrtca Trnovo za izmenjavo izkušen in vodstvu vrtca, predvsem ravnateljici Suzani Antič za vso podporo.

Literatura in viri

- [1] Diane E.Papalia, Sally Wendkos Ola, Ruth Duskin Feldman, »A Child's World«, »Otrokov svet«, Educy,2003.
- [2] Več avtorjev, »Kurikulum za vrtce«, zavod za šolstvo in šport, september 1999.
- [3] Jože Ferjančič, Zmaga Glogovac s soavtorji, »Za dolge in kratke hlače«, Državna založba Slovenije, 1985.